

Verslag bezoek Ambon door wethouder Vader in het kader van de stedenband Vlissingen – Ambon

14 - 24 november 2015

Verslag bezoek Ambon door wethouder Vader in het kader van de stedenband Vlissingen – Ambon

14-24 november 2015

1.0 Inleiding

Door de gemeenteraad van Vlissingen is uitgesproken dat men de stedenband met Ambon graag wil voortzetten. Het College van B&W heeft het standpunt ingenomen dat er hier dan ook daadwerkelijk invulling aan gegeven moet worden. In de gesprekken met de heer Bob Latuheru, voorzitter van de Stichting Samenwerking Vlissingen Ambon (SSVA)¹ kwam naar voren dat de werkzaamheden van de SSVA baat zouden hebben bij het bestuurlijk benadrukken van de stedenband in Ambon zelf. De laatste keer dat er een bestuurder uit Vlissingen was geweest is zes jaar geleden. Bovendien diende de bestaande, inmiddels verlopen, Memorandum of Understanding (MoU)² te worden vervangen door een nieuwe. Uiteindelijk resulteerde dit in een formele uitnodiging door de gemeente Ambon.

Doel van de reis:

- 1: herbevestigen van de stedenband door middel van bestuurlijke aandacht;*
- 2: bezoeken van de bestaande projecten van de SSVA;*
- 3: ondertekenen van de nieuwe MoU.*

2.0 Reisverslag

Op zaterdag 14 november vertrekken we naar Ambon. We reizen mee met het urologieteam, bestaande uit twee urologen, een anesthesist, vier verpleegkundigen, een technicus, twee tolken en een coördinator van de SSVA. In ons kielzog ruim vijftig dozen medisch materiaal, van operatiedekens tot technische apparatuur.

Via Jakarta komen we op maandagmorgen de 16^e november aan op Ambon. We krijgen een meer dan warm onthaal (letterlijk en figuurlijk). Door twee kinderen in traditionele dracht krijg ik een sjaal omgehangen, mijn vrouw krijg een bloemstuk dat is gemaakt van kruidnagelen. In de VIP-ruimte bedank ik de gemeentesecretaris voor de ontvangst en spreek ook nog even kort het medisch team toe. Tenslotte zijn zij de vrijwilligers die de komende twee weken veel mensen zullen gaan helpen. De teamleden doen dit overigens vrijwillig en veelal ook op eigen kosten. De burgemeester van Ambon is er nog niet, hij laat zich verontschuldigen i.v.m. het feit dat hij naar Jakarta moest voor overleg.

In de hal speelt een band ter ere van onze komst. Een beetje overweldigd door zoveel aandacht worden we vervolgens ook nog onder politiebegeleiding (met sirene) naar Ambon stad gebracht. In ons hotel kunnen we vervolgens even acclimatiseren.

De middag wordt besteed aan het opdoen van een eerste indruk van Ambon stad (Kota Ambon). Dit onder begeleiding van onze tolk Popi en onze begeleider Naldo. Deze twee zullen ons overigens iedere dag vergezellen tijdens ons verblijf hier. De autorit door de stad gaat, een beetje tot onze verbazing, ook nu onder politiebegeleiding. In vliegende vaart gaat het naar het standbeeld van Martha Christina Tiahahu, een verzetsheldin, die in 1817 op jonge

¹ Ter verduidelijking: de SSVA voert de werkzaamheden uit onder de vlag van de stedenband.

² Een Memorandum of Understanding (MoU) is een document waarin partijen hun wil tot samenwerking vastleggen.

leeftijd in verzet kwam tegen het Nederlands gezag. Vervolgens bezoeken we Pattimura Park, een park dat is aangelegd na de onlusten tussen de Moslims en de Christenen in de periode 1997-2004. Het dient om elkaar hier te ontmoeten en om samen te kunnen sporten. Pattimura (Thomas Matulesy (1783 – 1817), is het symbool van zowel het Molukse als het

Indonesische verzet tegen de buitenlandse overheersing. We sluiten af met een wat vredelievender iets namelijk een bezoek aan de World Peace Gong. Detail: het verkeer wordt stilgelegd zodat wij de straat kunnen oversteken.

Aan het eind van de middag en in de avond wordt uitvoering het programma doorgenomen voor de komende dagen. Het conceptprogramma was reeds toegezonden, maar nu worden de details besproken. Ik besef dat besluitvorming hier anders gaat dan in

Nederland. Hiërarchie is hier waar het om draait. Maar de gastvrijheid overtreft alles.

2.1 Dinsdag 17 november, oogkliniek en bezoek afvalverwerking

Vandaag mijn eerste officiële bezoek aan de oogkliniek Klinik Mata 'AV'. We worden opgewacht door het voltallige personeel en veel pers. De oogarts leidt ons rond. Een volle wachtkamer, met geduldige patiënten. Hier worden voornamelijk staaroperaties verricht. De apparatuur in de kliniek is door de Stichting Samenwerking Vlissingen Ambon hier naartoe gebracht. Een mooi voorbeeld van samenwerking tussen gemeenten én de tomeloze inzet van de mensen achter de stichting.

Na de rondleiding is het de beurt aan de pers, die vooral wil weten wat ik ervan vind. Ik vind het geweldig uiteraard. Het is mooi dat de patiënten hier nu geholpen kunnen worden. Bijzonder is dan weer wel dat de mensen soms om een operatie vragen daar waar een brilletje kan volstaan. Begrijpelijk is dat overigens wel. De operaties die via de stichting worden verricht zijn gratis, terwijl de mensen hier vaak geen geld genoeg hebben om een bril te kopen. Reden voor de arts om zijn wens uit te spreken voor uitbreiding met een opticien.

2.1.1 Tweede operatiekamer

Over uitbreiden gesproken, inmiddels is er een 2e operatiekamer bij gebouwd. Nu de apparatuur nog! Ook is er een kamer waar in de toekomst de patiënten één dag kunnen blijven na de operatie. Nu moeten ze na de operatie nog direct naar huis en de volgende dag terugkomen voor controle. Aan het eind van het bezoek moeten we uitgebreid op de foto. Dat is hier de nationale sport geloof ik. Maar het meest bijzonder is dat er aan de andere kant van de wereld een kliniek staat met de naam 'Vlissingen-Ambon' en dat je dan het logo van de gemeente Vlissingen op de muur ziet staan.

2.1.2 Afvalverwerking

Een tweede bezoek betrof de vuilnisophaaldienst en de verwerking van afval. De vuilnisbelt ligt op een berg. Dat lijkt niet zo handig, maar er zal ongetwijfeld een reden voor zijn. Alleen die kan ik nog niet achterhalen. Waarschijnlijk is het historisch bepaald, toen werd het huisvuil gestort in het ravijn. Ook op deze locatie staan directie en personeel ons op te wachten.

2.1.3 Recyclen

Onderweg naar boven zagen we al mensen bezig met het verwijderen van de wikkels van PET-flesjes. Die flesjes gaan naar Surabaya waar ze worden gerecycled. We krijgen een rondleiding en zien dat ander type plasticafval op een bijzondere manier wordt gerecycled. Ze maken er ook placemats, snoepschaaltjes en toilettasjes van. Groenafval wordt hier gecomposteerd, de kunst is alleen om meer groenafval binnen te krijgen. Inmiddels zien we dat het werk van de Stichting SSVA vruchten afwerpt. De stad is schoner dan in het verleden. Dat zeggen tenminste de mensen die hier al langer komen. Uiteraard start alles met

bewustwording, dat wordt gedaan door milieueducatie op scholen. Jong geleerd oud gedaan, dat geldt hier zeker.

In de stad rijdt inmiddels een flink aantal kleine vuilophaalwagens rond. Die halen het afval op en brengen het naar een paar verzamelpunten in de stad, van daaruit wordt het naar de vuilnisbelt gebracht. Al met al dus vooruitgang.

2.2 Woensdag 18 november, schoolbezoek

In Ambon vandaag naar 3 scholen geweest. Het is wel bijzonder om om 9.00 uur door de schoolband te worden opgewacht of door een dansgroep van schoolkinderen. In een verzengende hitte zie je serieuze, maar toch vooral ook vrolijke gezichtjes die maar wat blij zijn met hun Vlissingen700-sleutelhanger. Vanaf een jaar of 4 tot 16 jaar oud zijn de kinderen op deze scholen (lager – en middelbaar onderwijs). Ook op deze scholen aandacht voor het milieu: eigen compost maken, zelf groente kweken en vervolgens bereiden of verkopen aan de ouders. Op alle 3 de scholen wordt plastic gerecycled, er wordt van alles van gemaakt. Met de milieueducatie zit het hier wel goed. Voor de rest de 'gewone' vakken zoals taal en rekenen, creatieve vakken, computerles en (cultuur)geschiedenis.

2.3 Donderdag 19 november, bezoek urologieteam in het ziekenhuis

In het Dr. Halussy General Hospital is het urologieteam aan het werk. Vandaag ga ik bij ze op bezoek. Op de trappen van het ziekenhuis staat de voltallige directie en de medische staf op ons te wachten. We worden direct naar de operatiekamers gebracht, in een operatiejas gehesen en hup de operatiekamer in waar dokter Miel aan het opereren is.

Ik heb diep respect voor deze vrijwilligers die vrij nemen om hier te komen opereren. Ze doen dat onder lastige omstandigheden en bovendien met apparatuur die ze vaak uit Nederland hebben meegenomen (en soms ook nog zelf betaald hebben). Dokter Miel is een kleine dame, die opereert met een groot schort voor en laarzen aan. Een mooi gezicht. Tussendoor maakt ze

ook nog even een grapje. Ze vraagt waarom een uroloog gele vlekken op haar schoenen heeft en een anesthesist bruine. Antwoord: bij de uroloog van de urine uiteraard, van de anesthesist van de koffie...! Een mooi voorbeeld van de animositeit onderling.

Dokter Olav neemt ons vervolgens mee naar de overkant van de gang. Ook hij gaat aan de

slag. Dit keer een patiënt die een paar jaar geleden is behandeld, hij heeft opnieuw klachten. Dokter Olav vermoedt dat het komt door littekenweefsel. Ook hier de nodige humor in de operatiekamer. Het team draait prima. Ik zie hoe één van de verpleegkundigen de patiënt gerust stelt en hoe een ander checkt of dit inderdaad de juiste patiënt is. Wanneer alles blijkt te kloppen, gaat dokter Olav aan de slag. Inderdaad, littekenweefsel is hier de oorzaak.

Enfin, weer 2 mannen die straks weer gewoon zonder zorgen kunnen plassen.

Op de verkoeverkamer liggen al 3 patiënten. Gisteren stonden er 9 operaties op de rol geloof ik. Vandaag minder, maar vanmiddag staan er een paar ingewikkelder operaties op het programma. Die kosten nu eenmaal meer tijd. Ik vind het bijzonder dat ik dit gedreven team aan het werk kon zien.

Ik ga terug naar de directiekamer voor een gesprek met de directeur én de pers niet te vergeten. Want elke stap die ik zet wordt hier door de pers gevolgd. Ik heb me laten vertellen dat we iedere dag in de krant en op tv te zien zijn.

2.3.1. Kennismakingsgesprek met burgemeester

Deze middag had ik ook een ontmoeting met burgemeester Richard Louhenapessy. Het is onze eerste ontmoeting. In het gemeentehuis word ik ontvangen in zijn werkkamer. Voor ons beiden een beetje onwennig. We wisselen beleefdheden uit en ik word verzocht om op te schrijven wat ik van Ambon vind. Ingelijst komt dat in het trappenhuis van het stadhuis te hangen begrijp ik.

Na een eerste kennismaking gaat het gesprek vervolgens over de onderwerpen uit de MoU. Op welke terreinen is (uitbreiding van) samenwerking mogelijk. Milieueducatie en gezondheidszorg zijn op dit moment de belangrijkste onderwerpen, op deze terreinen vindt dan ook al samenwerking plaats. We bespreken de mogelijkheden voor de uitwisseling van studenten. Mijn persoonlijke mening is overigens dat bijvoorbeeld studenten social work of verpleegkunde hier een paar weken van hun studie zouden moeten rondkijken. Tenslotte is het hier echt een andere wereld.

2.3.2 Ondertekenen Memorandum of Understanding

's Avonds werd in de ambtswoning van burgemeester Richard Louhenapessy dan een nieuw Memorandum of Understanding (MOU) getekend. Dit tweede MOU tussen Ambon en Vlissingen herbevestigt de stedenband die we al sinds 1996 hebben. De overeenkomst heeft

als doel het bevorderen van de ontwikkeling van beide steden en dan met name op het gebied van handel, toerisme, gezondheid, onderwijs en een aantal andere gebieden.

De ondertekening werd, naast de burgemeester, bijgewoond door de top van de gemeentelijke organisatie van Ambon stad én het Nederlandse medisch team. In zijn toespraak benadrukte burgemeester Louhenapessy het belang van een dergelijke overeenkomst voor zijn stad en haar inwoners. In mijn toespraak heb ik het werk

van de Stichting Samenwerking Vlissingen Ambon geprezen.

Het officiële gedeelte werd gevolgd door een gezamenlijke maaltijd, met live muziek. Hier bleek dat mijn tolk nog andere kwaliteiten heeft, ze kan namelijk ook geweldig zingen. Dat kunnen de inwoners hier toch wel trouwens, ook een van de Ambonese artsen liet zich niet onbetuigd. Al met al dus een geslaagde avond.

2.4 Vrijdag 20 november, Toerisme

Op pad met mevrouw Soselisa, secretaris van de afdeling Toerisme van de gemeente, om de toeristische plekjes van Ambon te bekijken. Bij een vissershaven kunnen we vanaf de steiger de vissen zien zwemmen in het heldere water. Niet van die grijze zoals bij ons, maar vissen met prachtige kleuren.

We worden naar een dorp gebracht waar in het nabijgelegen riviertje heilige palingen in de spleten van de betonnen zijwanden zitten. Ze worden eruit gelokt met rauwe eieren. De vuistdikke palingen laten zich verleiden. Hier zien we voor het eerst wat meer toeristen, overigens allemaal uit Indonesië zelf.

Aan de andere kant van het eiland kijken we even op het strand, met uitzicht op het eiland Ceram. Ook hier kraakhelder water, zon en wind. Bij een temperatuur van 33 graden is dat beetje wind wel erg lekker.

2.5 Zaterdag 21 november, Toerisme en Handel

Ook de zaterdag staat in het teken van toerisme, maar vandaag staat ook de internationale handel op het programma. Onderweg naar de noordkant van het eiland passeren we de olieterminal. Hier vindt met name op- en overslag plaats.

2.5.1 Bezienswaardigheden en handel in Hila

Het toerisme in Ambon is niet zo ontwikkeld, of niet meer zo na de onlusten rond de periode van de millenniumwisseling. Op zich is dat jammer, er zijn hier mooie plekjes. In Hila bijvoorbeeld, waar je de oudste kerk van het eiland kunt vinden. Tenminste de herbouwde versie, want de oorspronkelijke is tijdens de onlusten van een paar jaar geleden verwoest. Maar hier vind je ook Fort Amsterdam, uit de VOC-tijd. In de periode van voor de onlusten bezochten zo'n 8 à 10.000 toeristen per jaar dit Fort, nu nog geen 1.000 per jaar. Jammer, want daardoor lopen de inwoners inkomsten mis. Maar ook het onderhoud van het fort lijdt eronder. Voor een inventieve ondernemer zijn er hier toch wel kansen. Je moet alleen wel een volhoudersmentaliteit hebben denk ik.

2.5.2 Nootmuskaatgroothandel

Aan de kust, op de weg naar Fort Amsterdam kom je door Hila. Dat is vandaag onze bestemming. Hier wonen en werken 2 broers (en af en toe hun zus) in het door hun vader opgezette bedrijf, dat nootmuskaatnoten en foelie (de bloem van de nootmuskaatplant) exporteert. We krijgen een rondleiding met uitleg van de Engelstalige bedrijfsleider. Hij vertelt over de eisen waaraan hun producten moeten voldoen om ze te kunnen exporteren naar Nederland.

Inmiddels loopt dat op rolletjes, hoewel een container er nog altijd 6 weken over doet om naar Rotterdam te worden gebracht. Eerst per schip naar Surabaya, dan met de trein naar Jakarta. Eenmaal daar volgen de exportformaliteiten, gevolgd door het vervoer naar Singapore. Daar worden de containers overgeladen op een

containerschip voor de reis naar Rotterdam. Dan naar de fabrieken van een grote Nederlandse specerijenproducent. Op de potjes bij u in de kast staat dat dit product zijn oorsprong vindt in de Zuid-Molukken. Per maand wordt een fiks aantal tonnen nootmuskaat naar Europa gestuurd.

In het bedrijf vindt bij aankomst rechtstreeks van de boer eerst een kwaliteitscontrole plaats. Daarna worden de nootmuskaatnoten gesorteerd. Dat vindt plaats door vrouwen, want volgens de bedrijfsleider kunnen die zich beter langdurig concentreren. Het is maar dat u het weet. De werknemers hebben hier allemaal een contract voor 38 uur, een ziektekostenverzekering en een pensioenvoorziening. De oudste medewerkster is 74 jaar oud en werkt daar nog steeds omdat ze haar kleindochter wil laten studeren.

De landbouwers hebben moeten leren dat de afnemers een bepaalde kwaliteit eisen. Daar staat tegenover dat de betaling navenant is. Eenmaal een contract, dan zijn ze verzekerd van afname. Maar lever je niet conform de voorwaarden de gewenste kwaliteit, dan word je toch teruggestuurd.

Het bedrijf heeft in mijn ogen een voorbeeldfunctie. Men laat hier zien dat een bedrijf opstarten, goed zijn voor je personeel én exporteren naar Europa allemaal mogelijk is in Ambon. Mocht u plannen hebben, dan zou ik u adviseren om eerst eens met de mensen van PT. Ollop te gaan praten.

Vrijdagavond bezoeken we een concert van Glen Fredly, een idool in Indonesie. Samen met de burgemeester eregast, een memorabele avond.

2.6 Zondag 22 november

De enige rustdag voor het medisch team, we gaan met ze mee en brengen een bezoek aan het ouderlijk huis van de familie Latuheru, tevens de verblijfplaats van eco-team wanneer dat team in Ambon is. Een plaatselijke visser brengt ons met zijn bootje naar het strand van Kilang. Dit strand is werkelijk zeer idyllisch gelegen aan een kleine baai aan de Bandazee. Het ecoteam van de SSVA heeft dit strand schoon gemaakt toen ze hier waren. Eenmaal weer terug brengt de plaatselijke dominee ons wat eten. Het team koopt soto ajam (kippensoep), dat speciaal voor ons gemaakt wordt. Dat duurt even uiteraard, maar in de tussentijd laat de plaatselijke kokosnootverkoper ons zien hoe je uit de schil een lepeltje maakt om het vruchtvlees uit de noot te kunnen halen. Op weg naar huis gaan we eerst nog even naar een ander strand om roedjak te eten. 's Avonds eten we met het team in een restaurant aan de baai van Ambon.

2.7 Maandag 23 november, laatste werkdag

Op de laatste dag van ons verblijf overleggen we nog een keer met de heer Latuheru, de gemeentesecretaris. We bespreken het verloop van de week. Op het gebied van gezondheidszorg, (milieu)educatie zien we de meeste kansen voor samenwerking, gevolgd door toerisme. Op gemeentelijk niveau delen we onze gegevens, zodat we elkaar makkelijk kunnen bereiken. Het is nu aan het bedrijfsleven, zegt de heer Latuheru: business to business. Ik geef aan dat het contact vooral via de Stichting Samenwerking Vlissingen-Ambon zal

verlopen.

Het overleg wordt ruw verstoord door een telefoontje van iemand die ons het overlijden van een van onze begeleiders meldt. De secretaris van de afdeling onderwijs van de gemeente is deze morgen plotseling overleden. Op de dag van de schoolbezoeken was hij er de hele dag bij. Net als bij het ondertekenen van het Memorandum of Understanding. 's Avonds gaan we langs bij zijn vrouw om haar te condoleren met het verlies van haar man.

2.7.1 Museum

In de ochtend staat ook nog een bezoek aan het museum gepland. Hier zijn onder andere de kostuums te zien van diverse eilanden. Net als bij ons kun je aan de hand van de kleding de streek (of het eiland) waar iemand vandaan kwam herkennen. Voor de gelegenheid zijn wij ook in traditionele feestkleding van Ambon gestoken. Het museum is de moeite van het bezoeken waard. Niet alleen vanwege de kleding, maar ook vanwege het overzicht van de gebruiksvoorwerpen door de eeuwen heen.

Op de dag dat wij vertrekken heeft het urologenteam al 49 patiënten geopereerd. In totaal zijn er zo'n 60 ingrepen gedaan en de week is nog niet om. Dat is toch geweldig zou je zeggen, maar het team is daarover nog niet tevreden. Het 'aanleveren' van patiënten moet in hun ogen verbeteren, dan kunnen er nog meer mensen geholpen worden. Maar ze beseffen ook dat dit Ambon is. Een andere wereld, waar mensen via spandoeken attent gemaakt worden op de aanwezigheid van dit team. Uiteindelijk zijn er 71 ingrepen verricht.

3.0 Conclusies en aanbevelingen

De stedenband met Ambon is herbevestigd door het ondertekenen van het Memorandum of Understanding. Hierin wordt gesproken over een aantal samenwerkingsgebieden. Een aantal daarvan zijn tijdens deze reis ook nader bekeken:

- *Handel:* zoals aangegeven in paragraaf 2.5.2 over de nootmuskaatgroothandel, zijn er zeker mogelijkheden om handel te drijven met Ambon. De administratieve belemmeringen zijn echter fors. Ter plaatse (langdurig) aanwezig zijn of er een goede vertegenwoordiging te hebben is eigenlijk essentieel;
- *Visserij:* kort voor mijn bezoek is Ambon bezocht door de Nederlandse ambassadeur. Tijdens dit bezoek is o.a. een afspraak gemaakt om onderzoek te doen naar de mogelijkheden ten aanzien van de visserijsector. Voor mij reden om er nu tijdens dit bezoek geen specifiek onderzoek naar te doen. Overigens begreep ik uit de gesprekken die ik had dat met Darwin in Australië (waar ook een stedenband mee is) ook gesprekken gaande zijn. Darwin ligt aanmerkelijk dichterbij dan Nederland. Mijn advies is dan ook om hierop in te zetten. Ten aanzien van het visserijonderwijs is er denk ik wel een mogelijkheid tot samenwerking;
- *Toerisme:* tijdens mijn bezoek werd mij duidelijk dat Ambon aardig wat te bieden heeft. Toch is het toerisme onderontwikkeld. Met name werken de gevolgen van de onlusten in de periode 1996 – 2004 nog door. De kans dat toeristen wegblijven omdat ze vrezen voor nieuwe onlusten tussen moslims en christenen is aanzienlijk. Maar ook het ontbreken van een (luxe) resort is een gemis, hoewel ik begreep dat hier gevorderde plannen voor zijn. Mijn advies zou zijn om Ambon op te nemen als onderdeel van reizen met meerdere te bezoeken eilanden;
- *Onderwijs:* vanuit Nederland liggen er kansen voor stages voor bijvoorbeeld studenten van de pabo, pedagogiek en social work. Ambon zelf zou graag zien dat er onderzocht wordt of er studenten zeevaartonderwijs (en visserij) kunnen volgen in Nederland. Dan moet er uiteraard wel gewerkt worden aan het zoeken van sponsors.

- *Milieu*: het bezoek aan de milieustraat in Vlissingen heeft zijn vruchten afgeworpen, het heeft de medewerkers van de vuilverwerking op Ambon inzicht gegeven in hoe je het kan organiseren. Het voortzetten van de milieueducatie is dan wel een voorwaarde. Bewustwording bijbrengen en daarbij beginnen op de lagere scholen zoals nu al voorzichtig gebeurt, is wel erg belangrijk.
- *Gezondheid*: de inzet van de Nederlandse medische teams is goud waard. Ook nu werd lokaal personeel opgeleid, ze liepen mee met het team, bijvoorbeeld als OK-verpleegkundige. In Nederland is een aantal mensen opgeleid, zij dragen nu een steentje bij aan de teams van de SSVA die opereren in Ambon. Daarnaast brengen ze kennis over op het eigen lokale personeel. De inzet van vrijwilligers (chirurgen, operatieassistenten en verplegend personeel) is er eentje om te koesteren.

Voor al de projecten geldt dat er gestreefd dient te worden naar sustainability. Projecten moeten op eigen kracht door kunnen gaan op het moment dat het team of de SSVA niet ter plaatse is.

3.1.1 Public Relations

Ten aanzien van de PR van de SSVA is er nog wel een slag te maken. Zo was er vooraf en zelfs tijdens het bezoek in eerste instantie niets te lezen op de eigen website. Facebook of Twitter. Het verdient aanbeveling om daar alerter mee om te springen. Ook het aanmaken van een facebookpagina per evenement draagt niet bij aan de naamsbekendheid c.q. promotie van het werk van de SSVA. Een pr-strategie vastleggen lijkt me noodzakelijk.

3.1.2 Tot slot

Het bezoek van een bestuurder uit Vlissingen heeft in Ambon, maar ook daarbuiten veel goed will gekweekt. Tot in Jakarta was er aandacht voor. Lokaal haalde het bezoek nagenoeg dagelijks de krant en vaak ook de lokale televisie. De nieuwe MoU heeft als het goed is ook een positieve uitwerking op de inzet vanuit Nederland. Met name de administratieve belemmeringen moeten hierdoor meer tot het verleden gaan behoren.